

Univerzita
obraný

Centrum bezpečnostních
a vojenskostrategických studií

Datum 10. 2. 2023

AKTUÁLNÍ VÝVOJ VÁLEČNÉHO KONFLIKTU NA UKRAJINĚ

Předložený text je analytickým materiálem, popisujícím politicko-bezpečnostní a strategické souvislosti vývoje válečného konfliktu na Ukrajině. Názory, závěry, hodnocení a případná doporučení, zde vyjádřená a předpokládaná, jsou výhradními názory autora a nepředstavují postoje či stanoviska Ministerstva obrany nebo jiné vládní agentury ČR. Podklady pro analýzu vychází z veřejně dostupných zdrojů, některé informace týkající se přímo situace na Ukrajině nebo v Ruské federaci nelze ověřit z nezávislých a důvěryhodných zdrojů a není možné zcela zajistit jejich pravdivost, úplnost a objektivitu.

1. Jaká je aktuálně situace na bojišti?

V současné době, poté co byla zahájena první fáze další ruské ofenzivní operace, se nejtvrďší boje odehrávají v severní a centrální části frontové linie, kde lze sledovat určité momenty, především v oblasti západního Luhaňska, kdy ruská armáda přebírá iniciativu a připravuje se k zahájení rozsáhlejší ofenzivy. Východně od Charkova, na ose Svatove Kremmina, se ukrajinským jednotkám nepodařilo získat strategicky důležité dopravní uzly a ztratily zde operační iniciativu, kterou držely od poloviny října minulého roku. Boje se rovněž zintenzivnily na linii Lyman – Lysičansk, kam ruská armáda přesunula část svých disponibilních sil a dosáhla určitých územních zisků, které však nemají významný strategický dopad. Nicméně dosavadní výsledky lze vnímat jako otupení ukrajinské ofenzivy a či přímo ukončení dosavadního úspěšného postupu ukrajinských sil v této oblasti.

V centrální části fronty, bezprostředně navazující na linii Lyman – Lysičansk, usilují ruské jednotky o získání kontroly na území v oblasti Bachmutu. Přestože se nejedná o významný strategický úsek na frontové linii, má dobytí tohoto území pro Rusko hlubokou symboliku a mohlo by být vnímáno jako důležité vítězství na cestě za dosažením strategického cíle – dobytí východního Donbasu, resp. celé Doněcké oblasti a prohlášení jej za Ruské teritorium. Ostatně koncentrace ruských sil v této části fronty a dále na směr Marinka a Vuhledar svědčí o připravované ofenzivě, která bude směřovat právě k tomuto cíli. Kromě dobytí celého Donbasu (Luhaňska a Doněcké

oblasti) se předpokládá, že ruské vedení usiluje o rozšíření pozemního koridoru, kterého se zmocnil mezi Krymem a Ruskem.

2. Spekuluje se o tom, že Rusové chtějí spustit ofenzivu ještě před tím, než se na bojiště dostanou tanky za západu, někdo má dokonce za to, že ta ofenziva už probíhá. Co se dá v tomto očekávat?

Ruská ofenziva už byla zahájena. Rusko přeskupilo a soustředilo své síly do míst plánovaných úderů a zároveň se snaží využít momentu překvapení. Zahájení této části operace na Ukrajině má vcelku standardní průběh, snaha o rozsáhlé bombardování, raketové a dělostřelecké ostřelování strategicky důležitých míst v celém rozsahu území vedení operace. Na tuto část operace by mělo navazovat zasazení pozemních sil, resp. mechanizovaných jednotek s těžkou obrněnou technikou a tanky.

Dodávka tanků a další techniky ze západu jistě hrála svou roli při stanovení termínu ruské ofenzivy. Ovšem zásadní roli zde sehrával především fakt rychlého přeskupení a moment překvapení. Rusové dobře odhadli, že ukrajinské straně dochází iniciativa, i v důsledku absence těžké obrněné techniky, a budou vcelku těžce organizovat reakci na rychlý manévr. Ukrajinské pozemní síly se totiž dlouho potýkaly s nedostatečnou palebnou silou a leteckou podporou.

Je poměrně dosti pravděpodobné, že pokud bude ruská ofenzivní kampaň úspěšně probíhat v centrální části frontové linie, bude ruské velení usilovat o přelití operační iniciativy i do oblasti Chersonu se snahou o překročení delty Dněpru a postupu směrem k Oděse s cílem odříznout Ukrajinu od Černého moře.

3. Země oznamují další dodávky tanků, přidaly se i stovky kusů Leopardů 1. Bude mít tento tank na bojiště nějaký význam vzhledem k jeho stáří? Nebo jde jen o tu kvantitu? Sehraje nějakou roli? Proč přišly na řadu právě tyto tanky?

V moderní válce jsou tanky klíčovým prvkem především pro útočné operace, a to vzhledem k jejich palebné síle v kombinaci s vysokou mobilitou a schopnosti zajistit ochranu postupujícím mechanizovaným jednotkám. Tanky lze pochopitelně použít i v obraně, ale Ukrajina dala jasně najevo, že chce zbraně nejen k zastavení jakékoli potenciální ruské ofenzivy, ale k opětovnému dobytí vlastního území, tedy k útoku. Tanky však samy o sobě bitvy nevyhrávají. Potřebují také podporu dělostřelectva, aby nejprve oslabilo tuto obranu, a poté podporu pěchoty, aby udržela znovu dobytou půdu. Za dané situace Ukrajina potřebuje tanky, a to i relativně nižší technologické úrovně. Důležité je především množství a vedle toho pochopitelně i je úroveň vycvičenosti posádek tanků, sestavení jednotek, a především pak schopnost velení operace efektivně zasadit tyto jednotky v bojové sestavě proti nepříteli. Schopnost velení armády orientovat se v operaci a řešit vzniklou situaci je ve válce mnohdy daleko důležitější než moderní technika.

Otázka množství je pro Ukrajinu dosti komplikovaná. Pro Ukrajinu by nemělo smysl rozmístit tanky přes celou frontovou linii čítající více než 1000 km. Aby Ukrajina mohla čelit ruské ofenzivě a případně prolomila ruskou obranu, bude muset soustředit své síly možná na území mezi pěti až 20 km. Za této situace by dodávka více než 100 západních

bojových tanků mohlo znamenat velký rozdíl. Nicméně stávající celkový poměr těžké techniky a tanků mezi Ruskem a Ukrajinou nedovoluje pomýšlet na to, že by ukrajinská armáda byla schopna soustředit své síly na více směrech.

Pokud se jedná o dodávky tanků Leopard 1, tedy relativně zastaralé verze, zde je důležité si uvědomit, že se jedná o techniku, která byla v mnoha armádách nahrazena tanky modernějšími. Tyto tanky tedy nejsou vedeny jako stěžejní prostředky k zajištění obranyschopnosti daných zemí, či k plnění jiných závazků, třeba ve vztahu k NATO. Dodávky těchto tanků tak nesníží schopnost daných zemí plnit úkoly vyplývající ze strategických zájmů v oblasti obrany a bezpečnosti.

4. Některé země slibují tanky s částí dodávky třeba až příští rok. Dá se očekávat, že by konflikt mohl být tak dlouhý?

Problém souvisí s otázkou obranyschopnosti a zajištění obrany a bezpečnosti jak dané země, tak i aliančních spojenců. Realizace dodávek techniky, a to nejenom tanků, představuje významný zásah do národního procesu obranného plánování a vymezení celé řady aspektů, které souvisí s potřebou materiálně a technicky naplnit schopnosti ozbrojených sil. Dalším důležitým faktorem je výrobní kapacita. Těžká obrněná technika, tanky ani stíhací letouny se nevyrábí na sklad, nýbrž na přesně stanovenou objednávku, která se předkládá několik let dopředu. A počet kusů techniky je opět součástí výsledku procesu obranného plánování. Žádný výrobce není schopen navýšit výrobu ze dne na den o několik stovek kusů techniky. Takovéto navýšení není administrativně ani technologicky proveditelné.

Takže pokud má dojít k dodání této techniky na Ukrajinu, je nutné vzít na vědomí, že se jedná o techniku, který má mimořádný strategický význam pro samotné dodavatelské země. Takže zcela určitě nedojde k realizaci dodávek těžké techniky a techniky letecké v jedné vlně, ale dodávky by byly rozloženy v čase v řádu několika měsíců až let. To ovšem neznamená, že se konflikt bude táhnout takovou dobu.

Pro ČTK zpracoval: plk. gšt. v zál. Ing. Zdeněk Petráš, Ph.D.